

Sint-Niklaas, geplande aansluiting N70 / R42

Mercatorknoop, achterhaald?

Nog geen betonstop
Nog geen stopprincipe

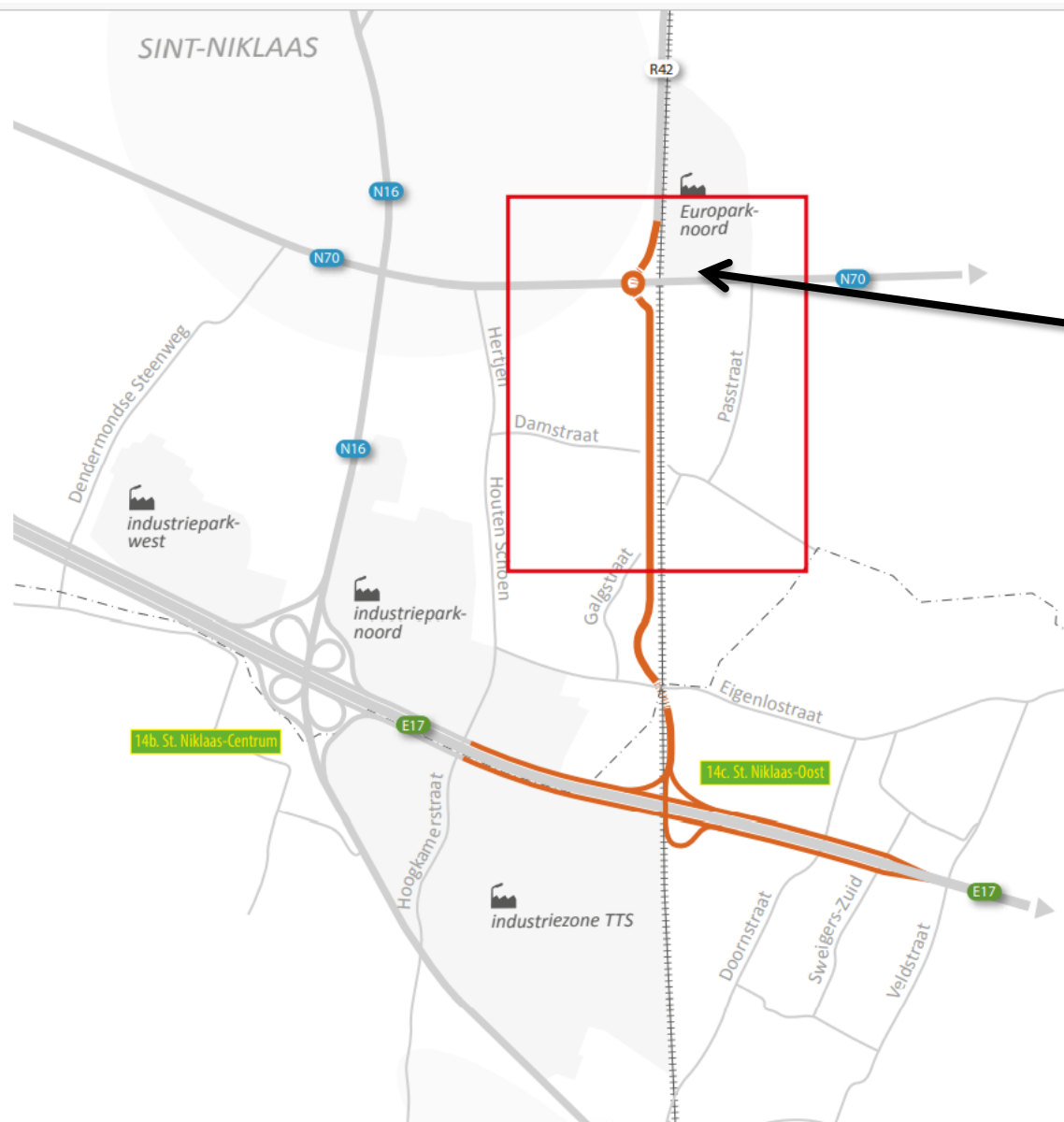

Versie 20200825

Fietsersbond

Ablo ^{VZW}

Situering

- Voor 2010 ontworpen R42 van N70 tot E17 naast spoorlijn naar Mechelen
- Enkel de *Mercatorknop*, het knooppunt van N70 met R42, wordt in deze diareeks besproken
- Dit plan is achterhaald, het beantwoordt totaal niet aan het betonstop-principe, noch aan het stopprincipe

Leeswijzer

Deze diareeks is opgemaakt ter ondersteuning van het artikel met hetzelfde onderwerp in het Groene Waasland nummer 218 van september 2020.

Deze reeks bevat meer beeldmateriaal dan in het GW kan opgenomen worden.

Ze is opgemaakt om 'in zelfbediening' stil te staan bij het tien jaar oude plan voor de Mercatorknoop

Inhoud:

Hoofdstuk 1 tot 3 schetsen de problematiek:

1. Algemene probleempunten in huidig plan (dia 4 – 8)
2. Mercatorknoop in strijd met omgevings-regelgeving (dia 9 – 14)
3. Mercatorknoop in strijd met Basisbereikbaarheid (dia 15 – 17)

Hoofdstuk 4 en 5 schetsen oplossingsconcepten voor de buurt en, meer in detail, voor het knooppunt:

4. Voor een beter plan voor heel de buurt (dia 18 – 22)
5. Voor een beter plan voor het stadsknooppunt (dia 23 – 30)

Bijlagen: met technische onderbouwingen m.b.t. hoofdstuk 4 en 5

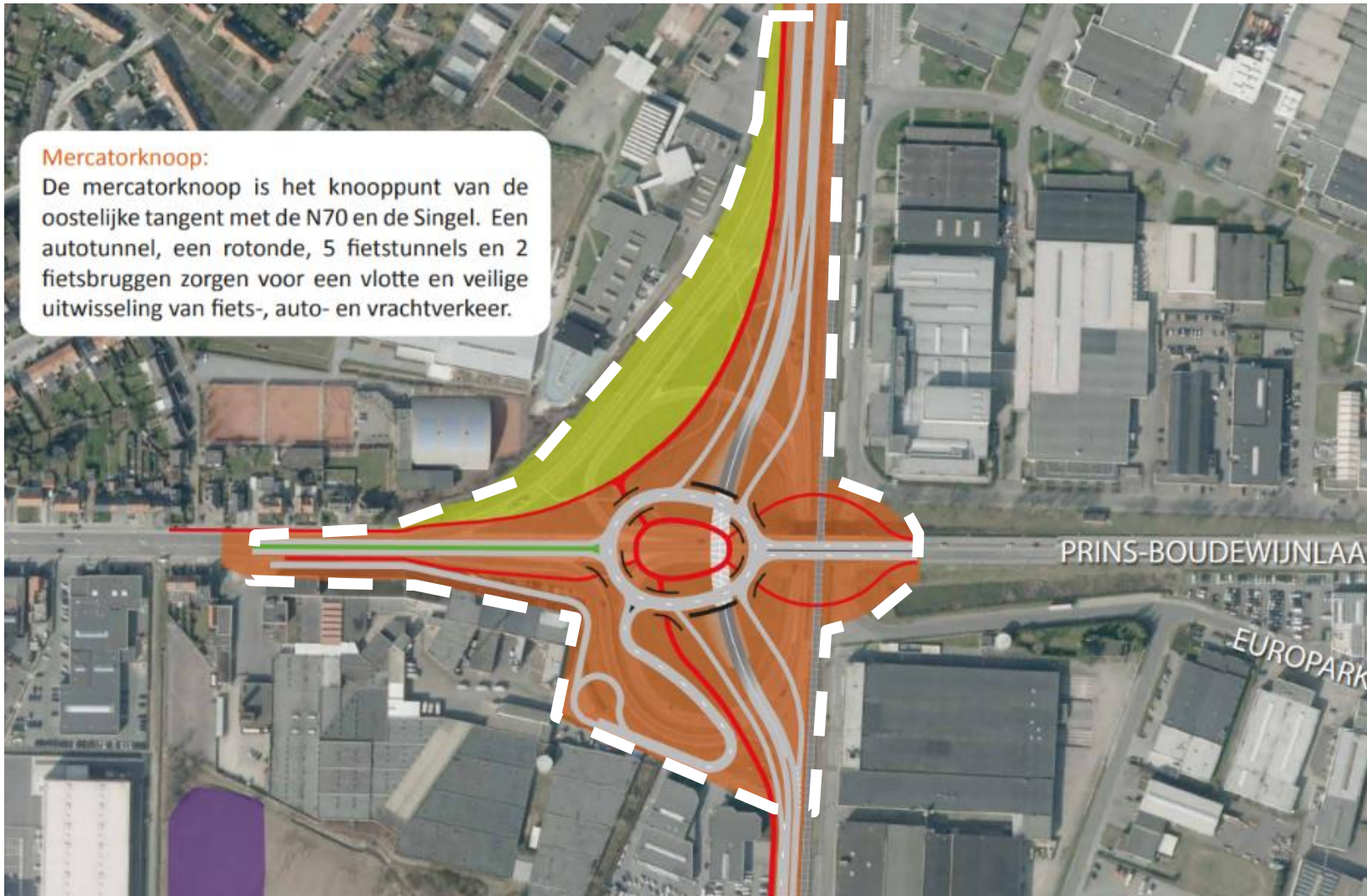
Na afspraak kan ABLLO vzw dit onderwerp bij u verder toelichten en bespreken

1. Algemene probleempunten in huidig plan*

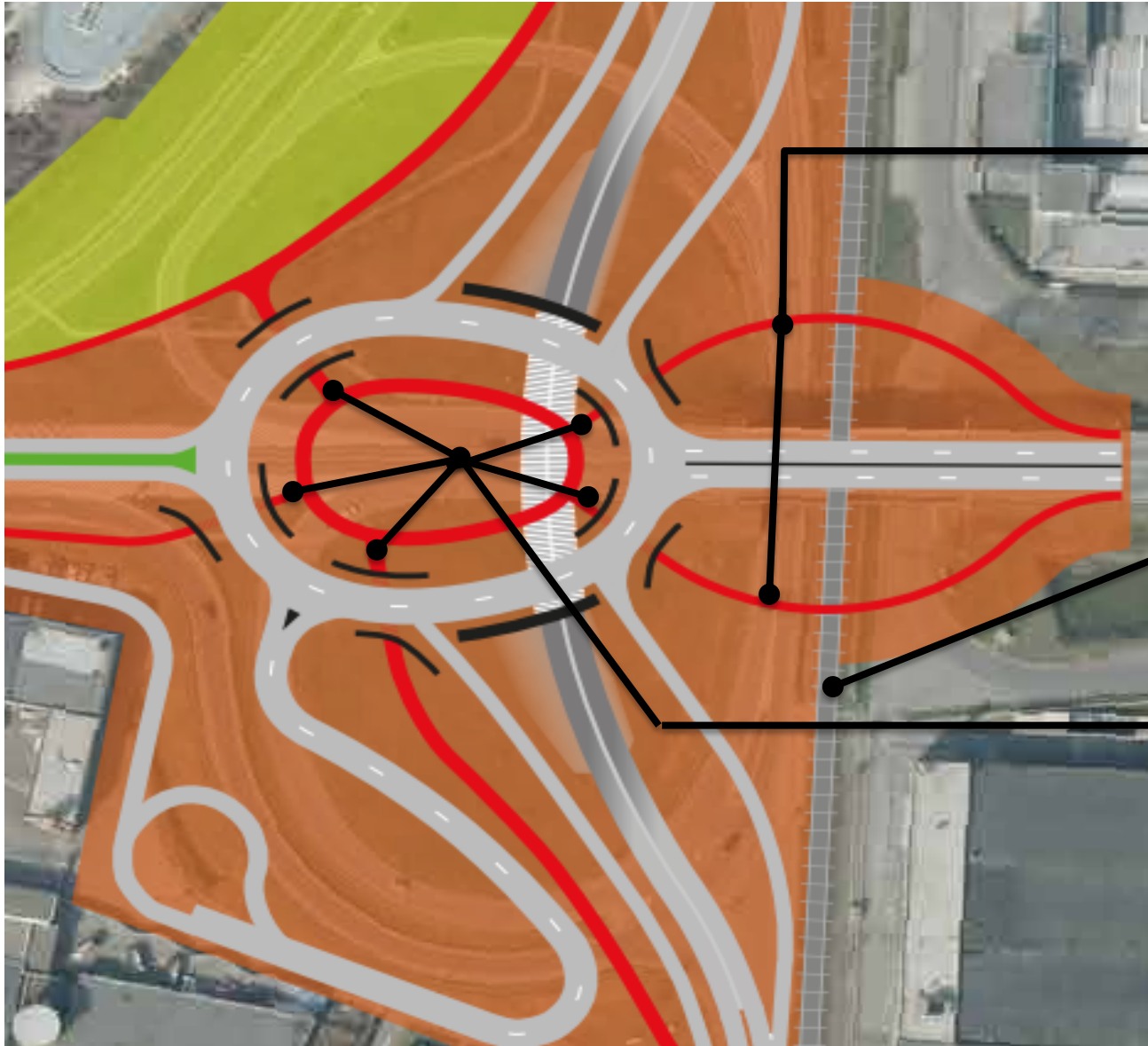
* Bron: AWW, infopanelen bij openbaar onderzoek opmaak GRUP juni 2016

1. Verkwisting van zes hectare schaarse ruimte

- Zes hectare = twee keer de Grote Markt
- Onvoldoende meerwaarde voor de buurt en de schoolomgeving

2. Overbodige en onveilige fietsinfrastructuur

Twee fietsbruggen over spoorlijn met korte (40 m) en dus veel te steile helling (>10%) om af te dalen (4 m) tot onder de rotonde

- Deze bruggen zijn overbodig want er ligt een overweg. Deze kan opgewaardeerd worden. Er rijden amper vier treinen per spitsuur

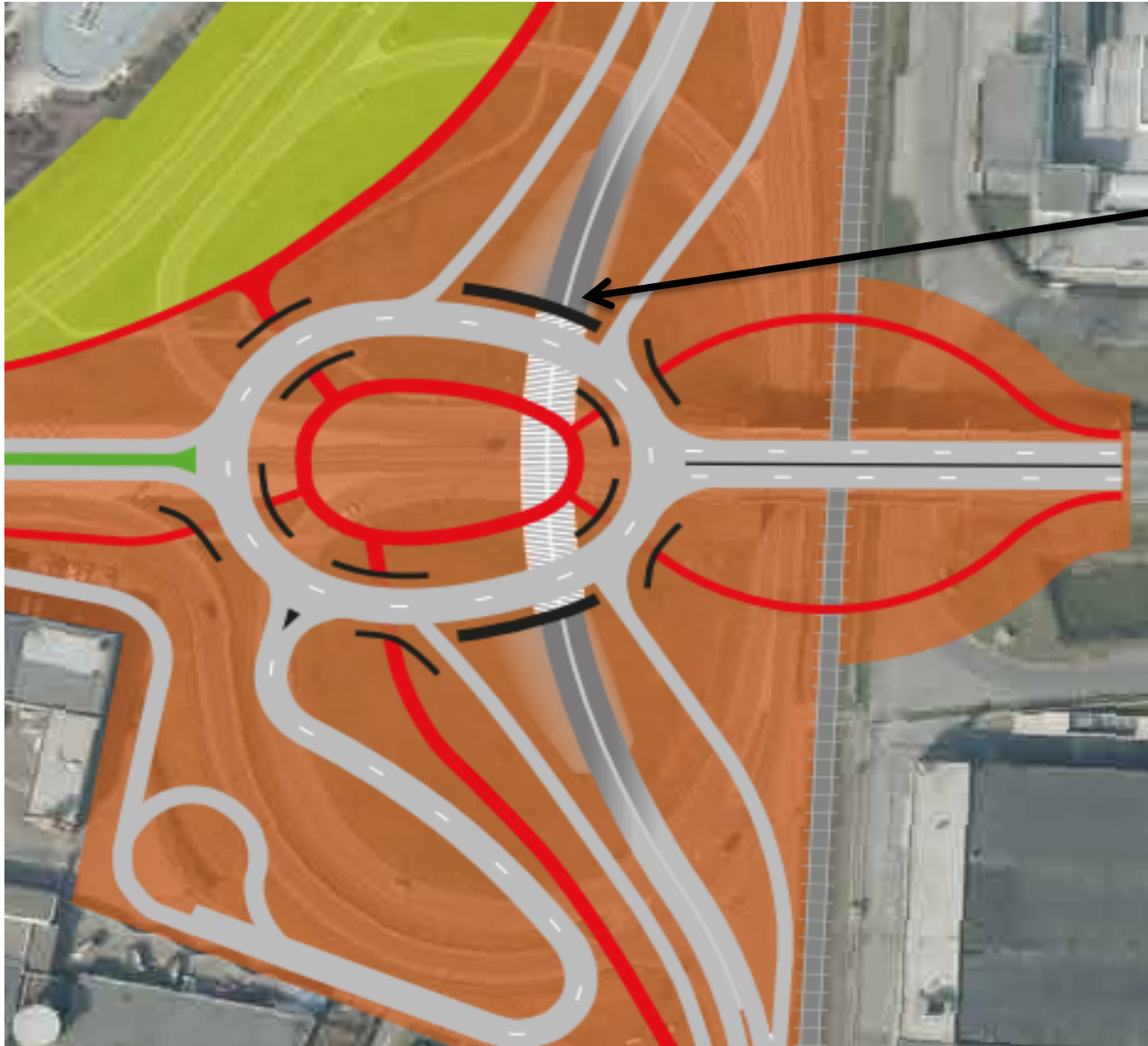
Vijf fietstunnels onder rotonde zijn overbodig en onveilig

3. Veel te grote rotonde

- De rotonde meet 100 x 130 m of 1,3 hectare, inclusief taluds
- Door de centrale ligging op het terrein is de impact op de omgeving bijzonder groot
- De rotonde heeft twee rijvakken
- Hogere snelheden en meer conflictpunten maken de rotonde onveiliger

4. Overbodige wegtunnel onder rotonde

Wegtunnel is overbodig

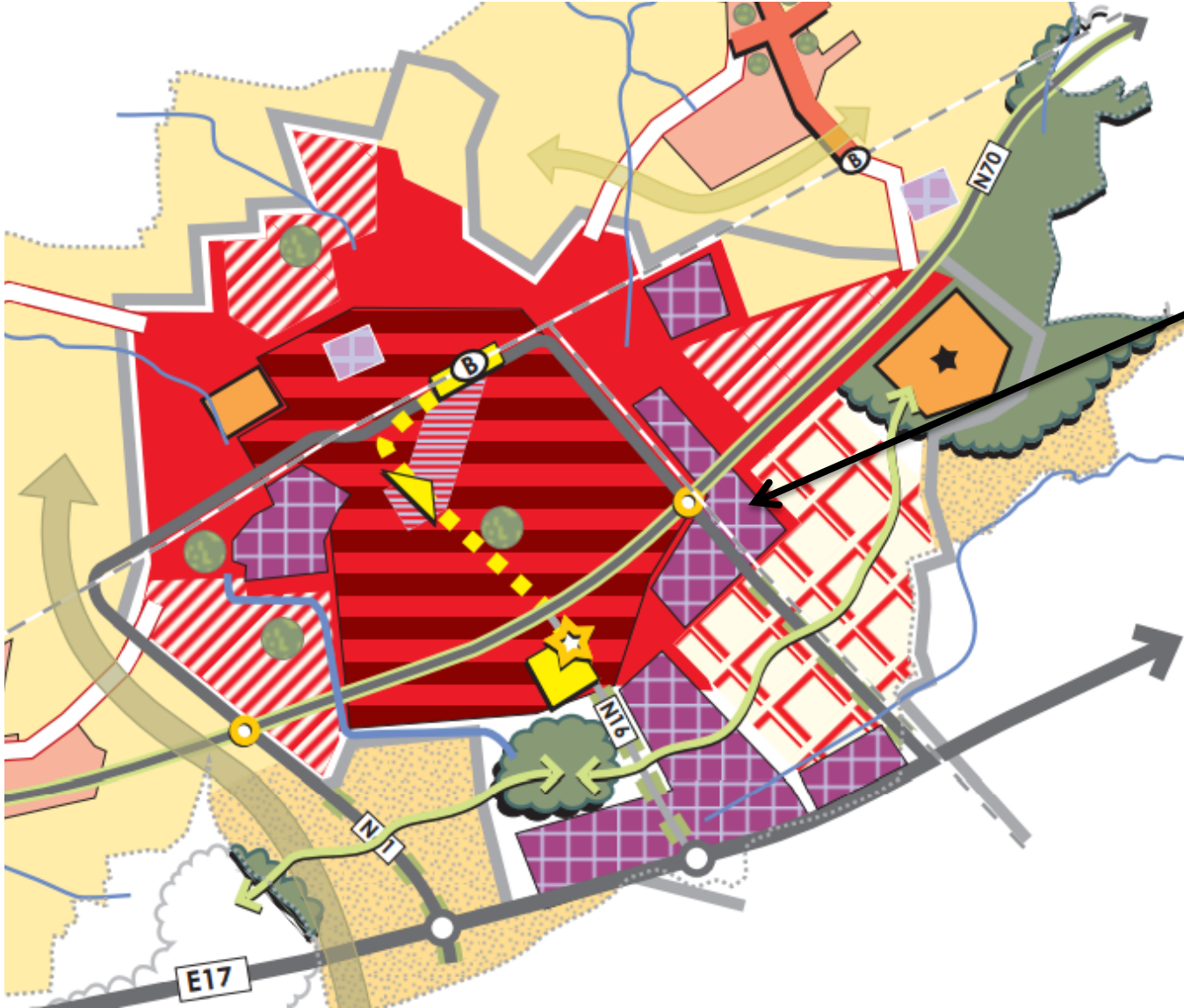
- Want drukte op R42 wordt begrensd door met verkeerslichten geregelde kruispunten voor en achter de tunnel
- De zes tunnels en grasbermen bieden te weinig gevoel van veiligheid en geborgenheid

2. Mercatorknoop in strijd met omgevings-regelgeving

1. Wijkt af van richtinggevende bepalingen in GRS*

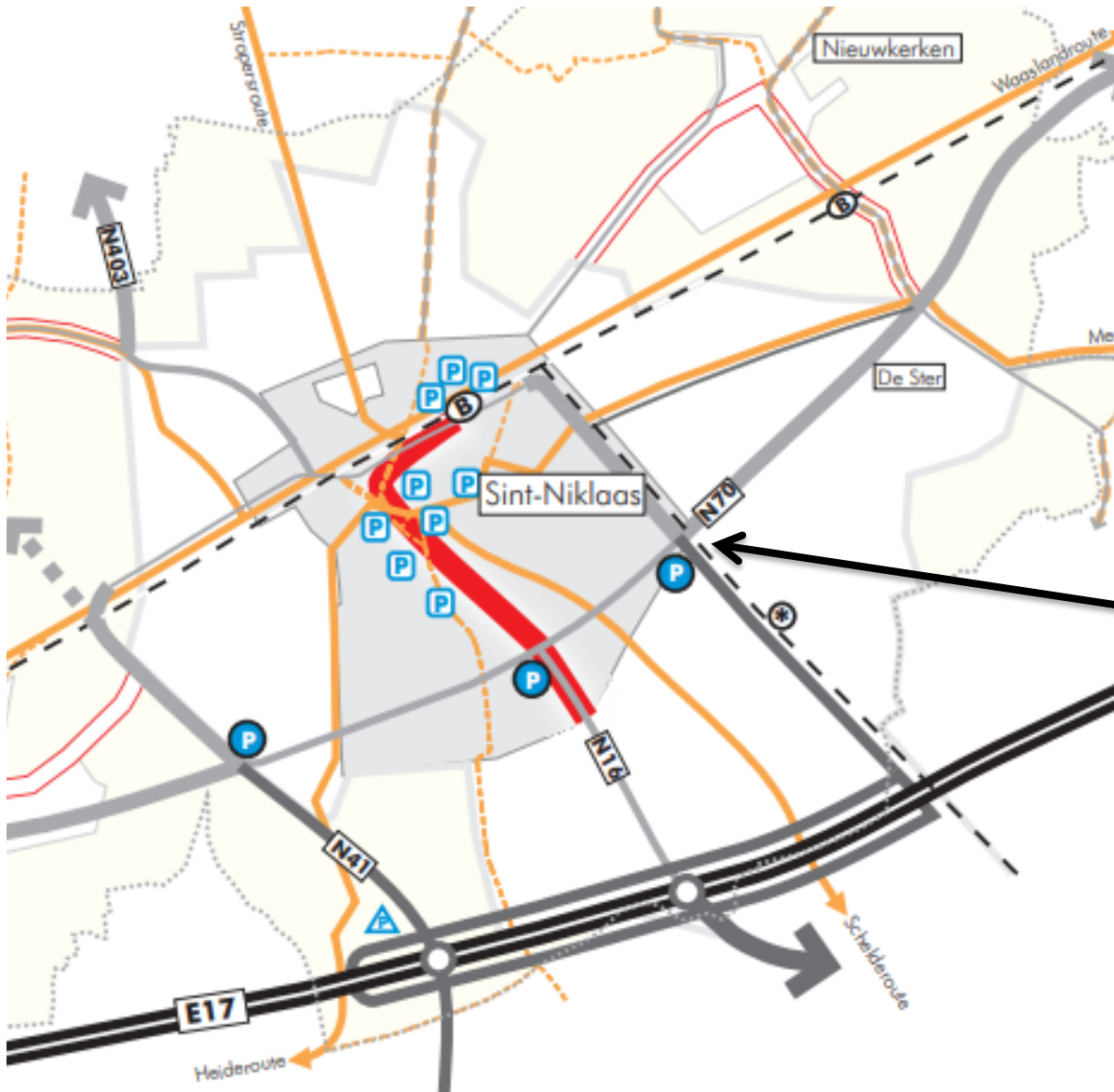

Oostelijk stadsknooppunt:

- *Door herinrichting van dit kruispunt kunnen regionale functies een beeldbepalende rol vervullen*
- *Sterke identiteit en kwalitatieve uitstraling*
- *Ruimtelijke baken, die de compacte stedelijkheid uitdrukt*

* GRS: Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, blz. 211

Vervolg...

Streven naar duurzame mobiliteit:

- *Verhogen verkeersveiligheid*
- *Verbeteren verkeersleefbaarheid*
- *Selectieve bereikbaarheid met auto, versterking alternatieven, multimodaal beleid*
- *Verkeersnetwerken als ruimtelijke bouwstenen*
- *Verbeterde globale ruimtelijke structuur*
- *Complementair, verknoping van vervoerswijzen in kwaliteitsvolle overstappunten...*

Stadsknooppunt = multimodaal:

- *Overstapmogelijkheden tussen verschillende modi, trein...*

(Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan blz. 315 en 321)

2. Volgt strategische visie van BRV* niet

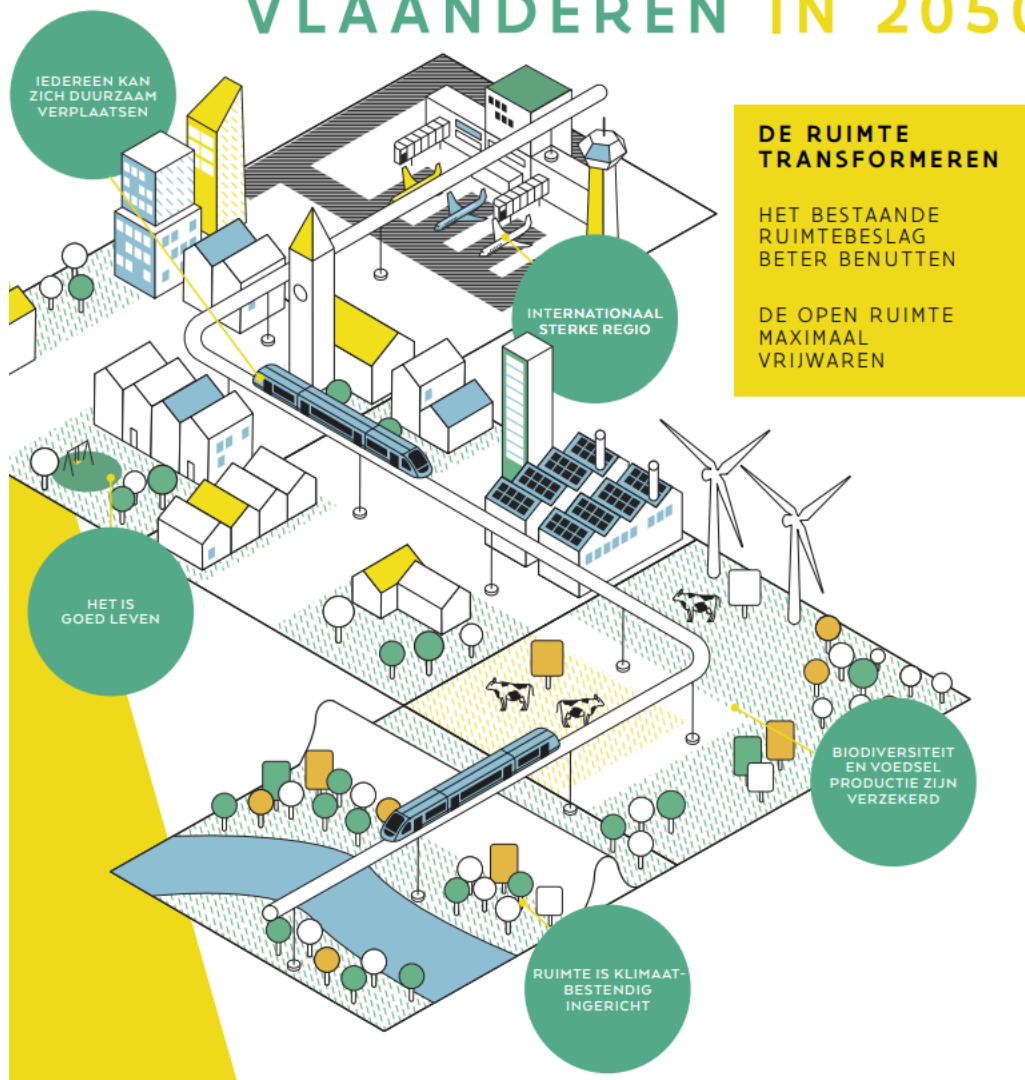
Strategische doelstellingen:

1. *Verminderen van het bijkomend ruimtebeslag*
2. *Europees stedelijk-economische ruimte en energienetwerken*
3. *Palet van leefomgevingen*
4. *Wonen en werken nabij huidige en toekomstige collectieve vervoersknopen en voorzieningen*
5. *Robuuste open ruimte*
6. *Netwerk van groenblauwe aders*

* BRV: Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Strategische Visie, Vl. Reg. 20 juli 2018, geïllustreerde versie, blz. 26 – 30

... *vervolg*

VLAANDEREN IN 2050

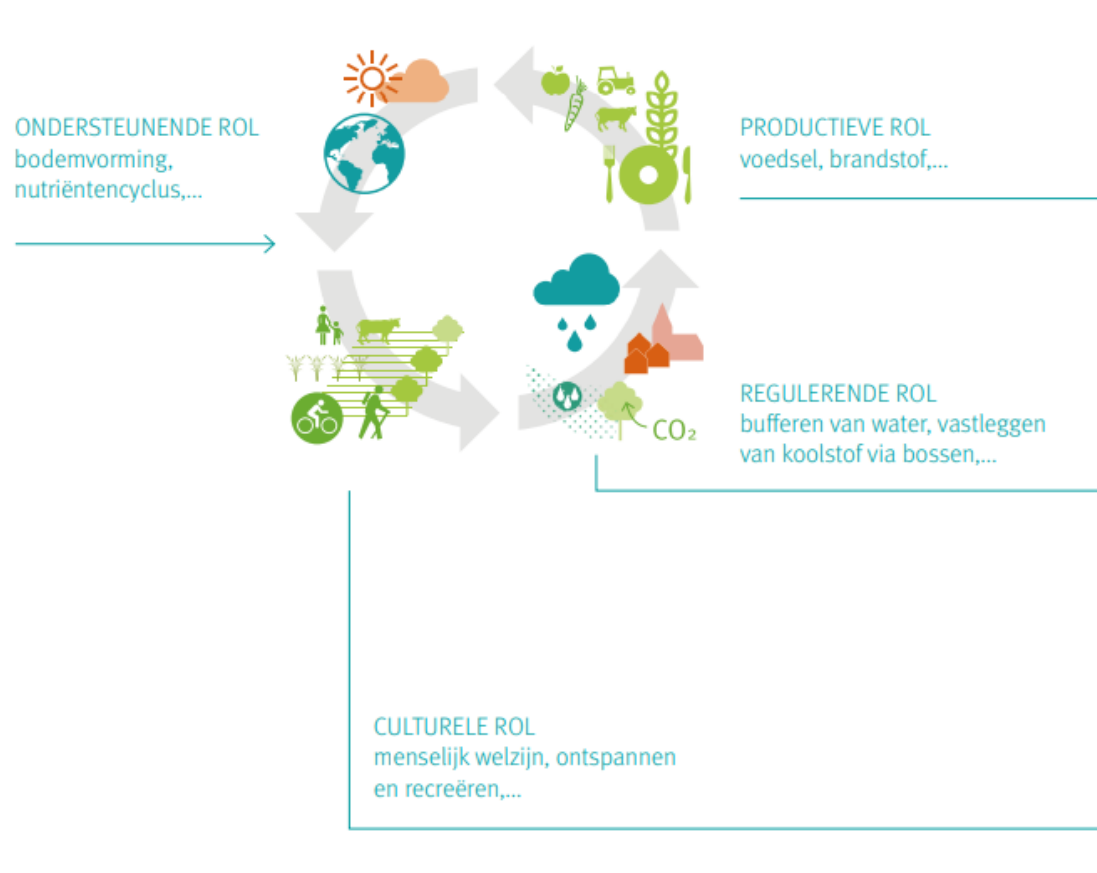

Ruimtelijke ontwikkelings-principes:

1. *Meer doen met minder ruimte. Ruimtelijk rendement verhogen*
2. *Multifunctioneel ruimtegebruik en verweving*
3. *Ontwikkelen vanuit samenhang. Samenhangende steden en dorpen*
4. *Samenhang vanuit energie*
5. *Samenhangende veerkrachtige (open) ruimte*
6. *Leefkwaliteit bevorderen: welzijn, woonkwaliteit, gezondheid*

* BRV: Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Strategische Visie, Vl. Reg. 20 juli 2018, geïllustreerde versie, blz. 33 - 60

3. Volgt strategische visie van provincie* niet

Vier ruimtelijke principes:

1. **Nabijheid en bereikbaarheid**
2. **Meervoudig en intensief ruimtegebruik**
3. **Ecosysteemdiensten versterken**
4. **Maatschappelijke betaalbaarheid**

* Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050. Conceptnota, mei 2019

3. Mercatorknoop in strijd met Basisbereikbaarheid

1. Nog geen stop-principe en combimobiliteit

Doelstellingen mobiliteitsbeleid volgens art. 4, decreet Basisbereikbaarheid van 3 april 2019:

- *Vraaggericht investeren*
- *Netwerken klaarmaken voor de toekomst*
- *Multimodaal en uitgaan van het STOP-principe*
- *Slachtoffervrij*
- *Verleiden, motiveren, prikkelen tot gedragsverandering*
- *Vlaanderen gangmaker in innovatie*
- *Basisbereikbaarheid regionaal en integraal aanpakken*
- *Zorgen voor een vlotte doorstroming van elke vervoersmodus*

Het mobiliteitsbeleid voert het Europees Klimaat- en Energiepakket 2021 – 2030, zoals aangenomen door de Europese Raad op 23 en 24 oktober 2014 uit.

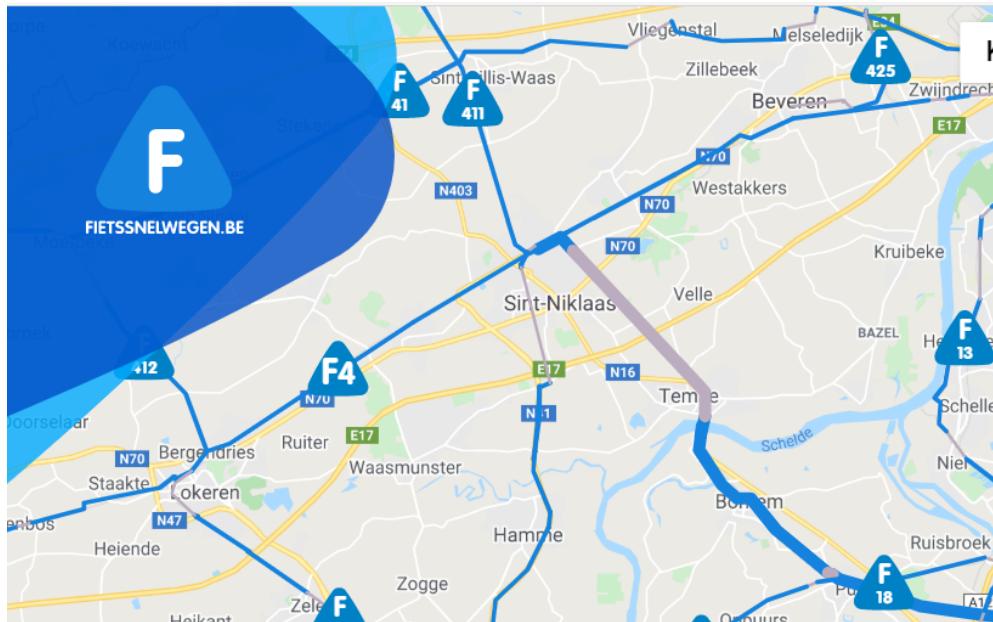
2. Nog geen overstap mogelijk

Nog geen overstap mogelijk

3. Nog geen Fietssnelweg Sint-Niklaas – Mechelen

Hoe zit het met het samenwerkingsverband tussen

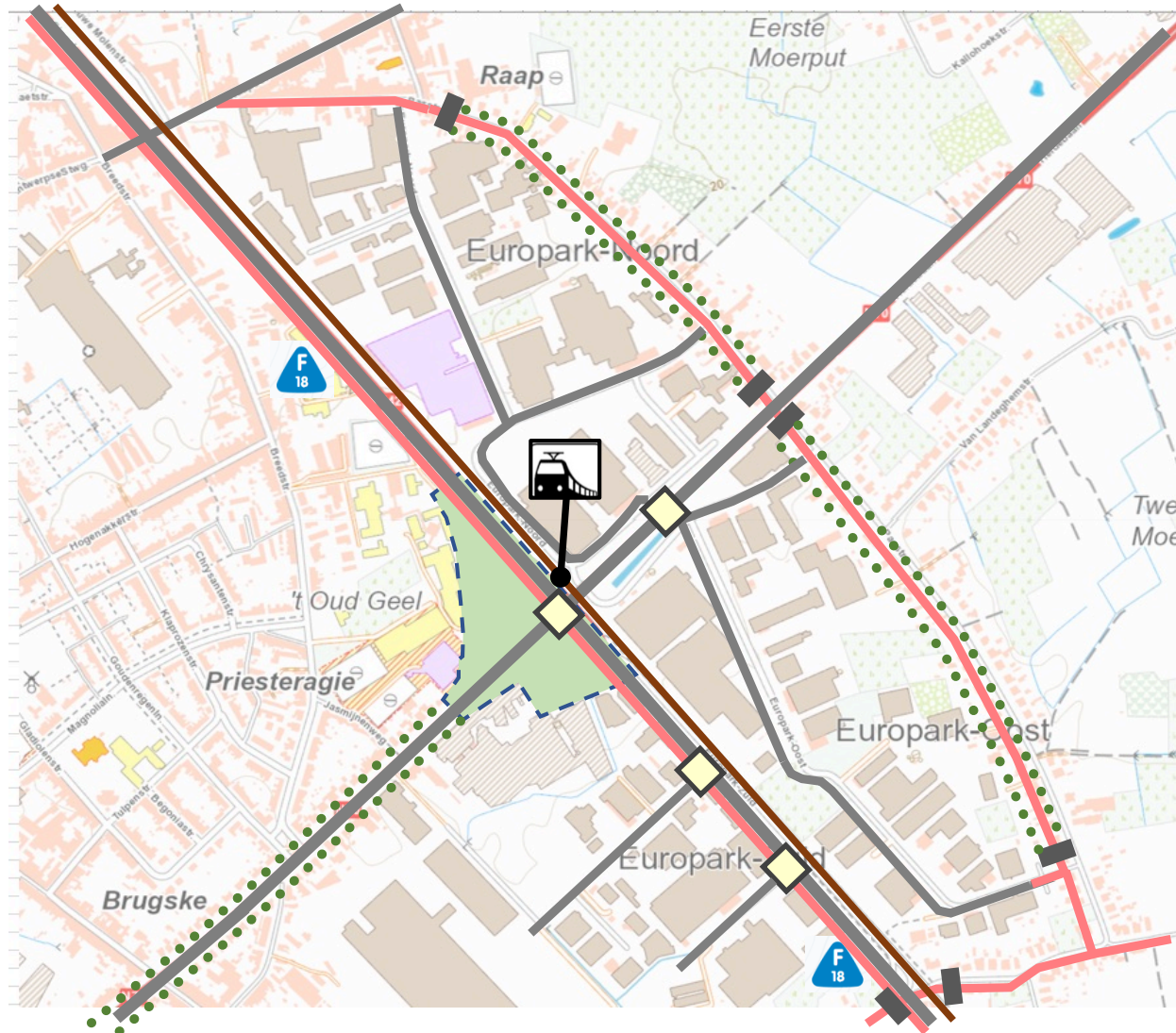
- Vlaamse overheid
- Provincies en
- Gemeenten

bij de aanleg van de Fietssnelweg F18?

Bij de Mercatorknoop ontbreekt de belangrijkste schakel van Sint-Niklaas tot Temse nog steeds

4. Voor een beter plan voor heel de buurt

Passtraat wordt laan

Europark-Noord en -Oost beter ontsloten

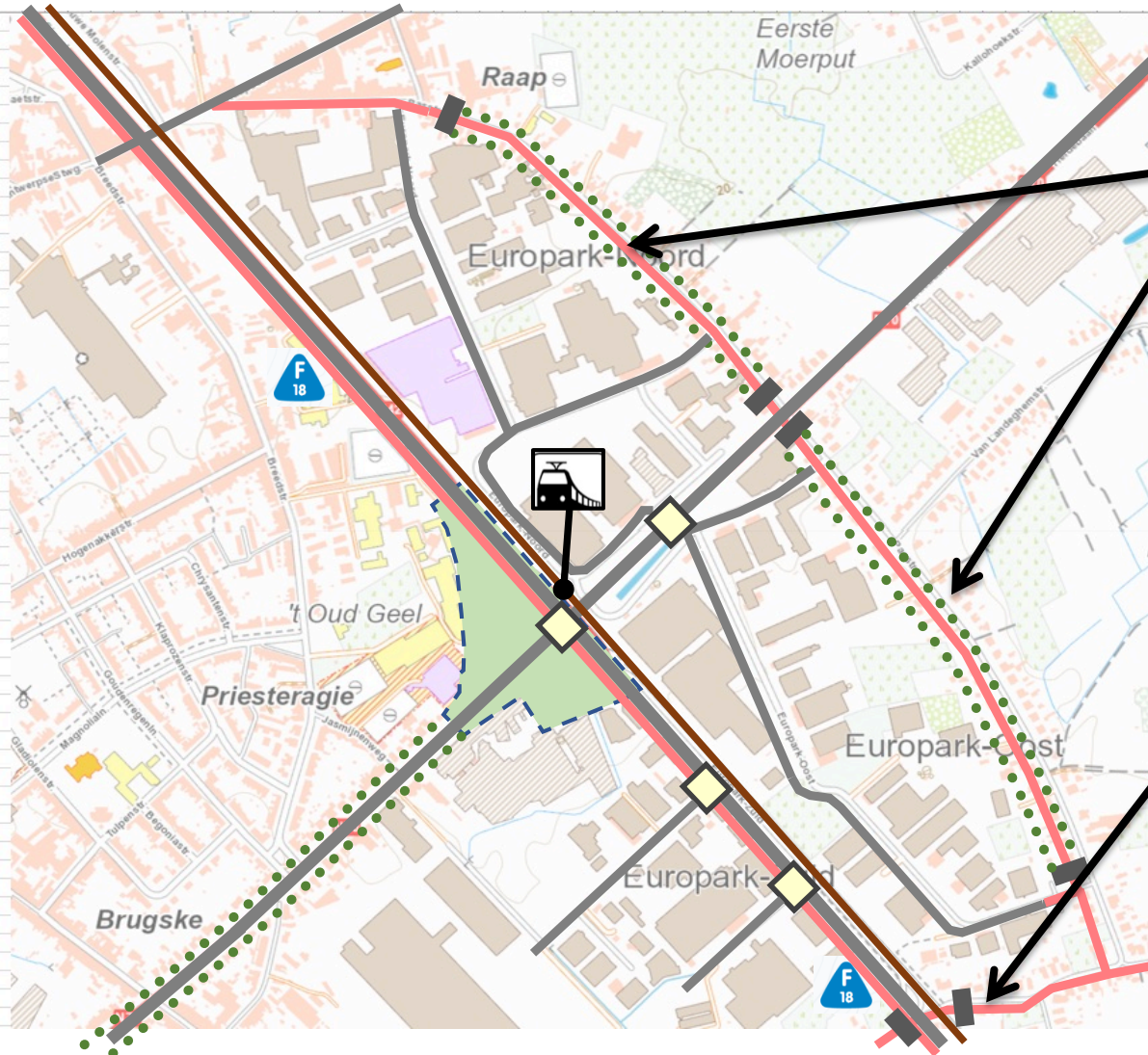
Mercatorknoop, ruimte voor stad en overstap

Europark-Zuid beter ontsloten

1. Passtraat wordt laan

— Fietsstraat   ●●●●●●●● Laan met wadi

■ Enkel stappers en trappers

Passtraat wordt laan met wadi's:

- Als fietsstraat of erf met lokaal verkeer
- Auto en vrachtauto afgeleid via Europark-Noord enerzijds en Europark-Oost anderzijds
- Aansluiting met en over N70 enkel voor stappers en trappers

Damstraat ook onderdoor R42/L54 als fietsstraat

... vervolg, impressie van haalbare opwaardering Passtraat

Vandaag,
beton, tot 13 m breed...

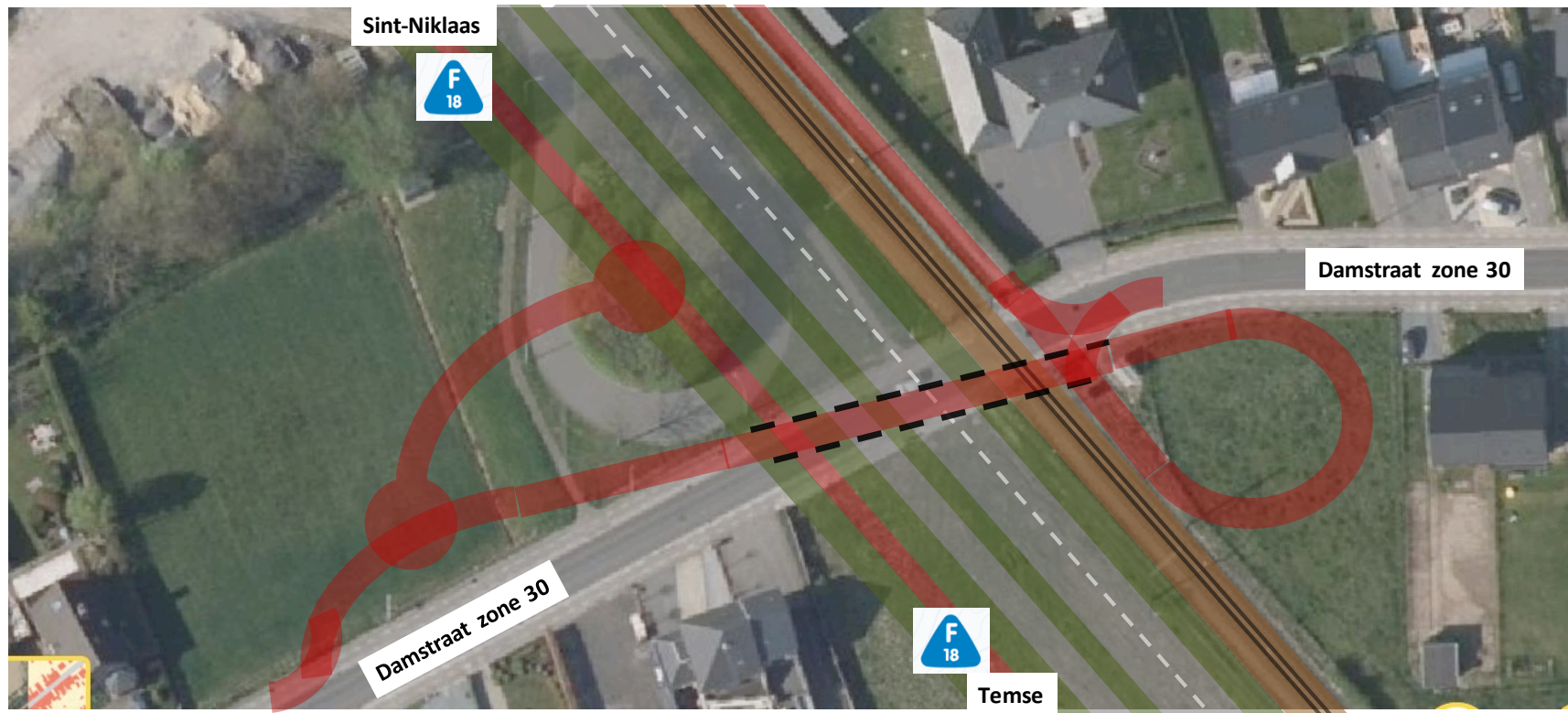

Morgen, tot 1 hectare
ontharding en
vergroening voor
meer leefbare
woonomgeving

Fietsersbond

Abll^{VZW}

... vervolg, en haalbare opwaardering Damstraat

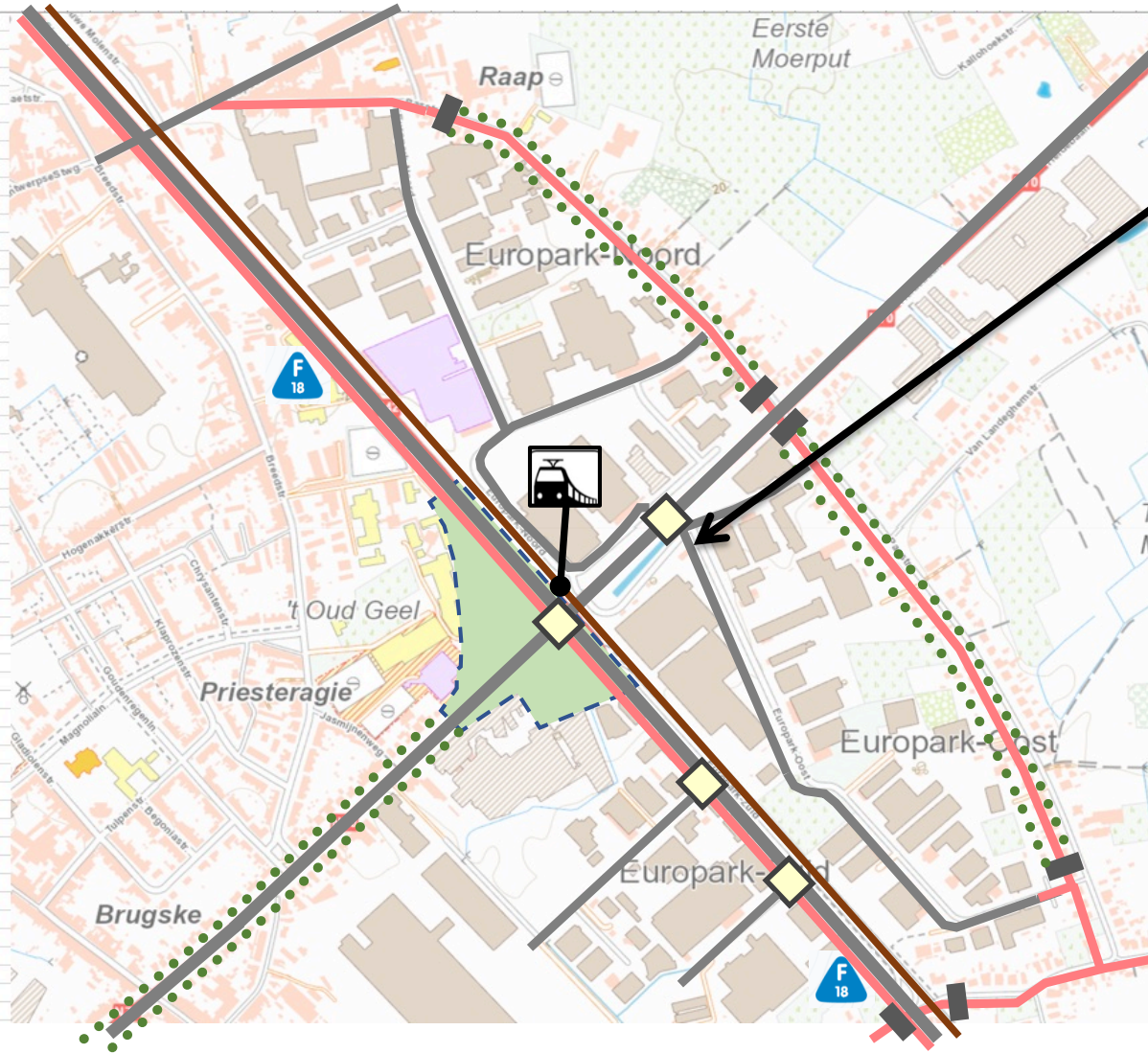

Overweg vervangen door 'open' onderdoorgang als 'trage weg'

Damstraat wordt erf direct aangesloten op fietssnelweg

2. Europark-Noord en -Oost beter ontsloten

- Fietsnelweg F18, Sint-Niklaas - Mechelen, langs R42
- Damstraat als fietsstraat onderdoor F18, L54, R42
- Ontsluiting Europark-Zuid met R42 (2x)

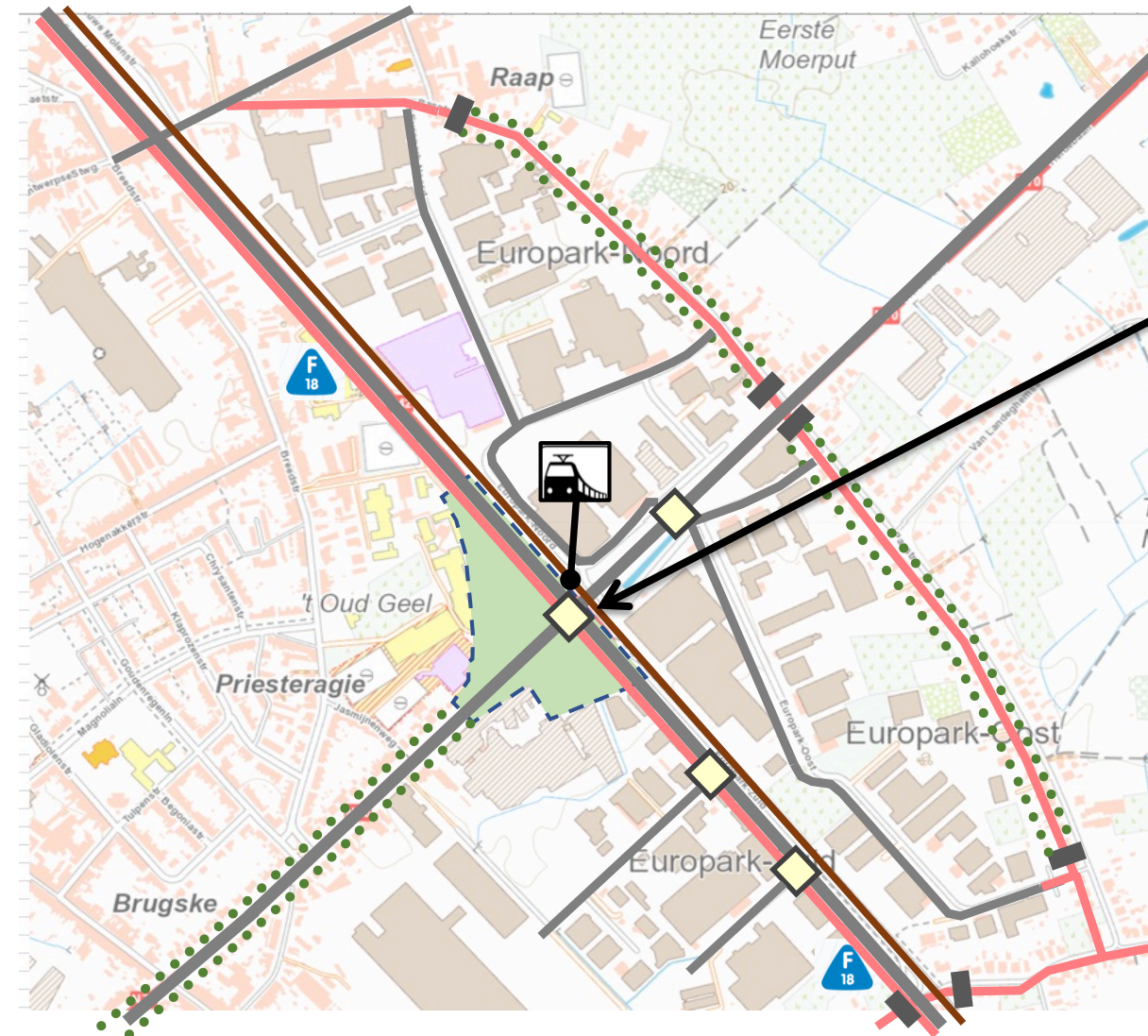

Europark-Noord en -Oost direct op N70 aangesloten:

- Nieuw kruispunt, rotonde of lichtengeregeld
- Geen menging met stappers en trappers
- Ontsluiting richting Raape blijft
- Ontsluiting richting Damstraat (oost) blijft voor lokaal verkeer
- Ontsluiting ook via nieuwe treinst halte 'Oost'
- Fietsnetwerk en stappen sterk opgewaardeerd in alle richtingen

3. Mercatorknoop, ruimte voor stad en overstap

Mercatorknoop:

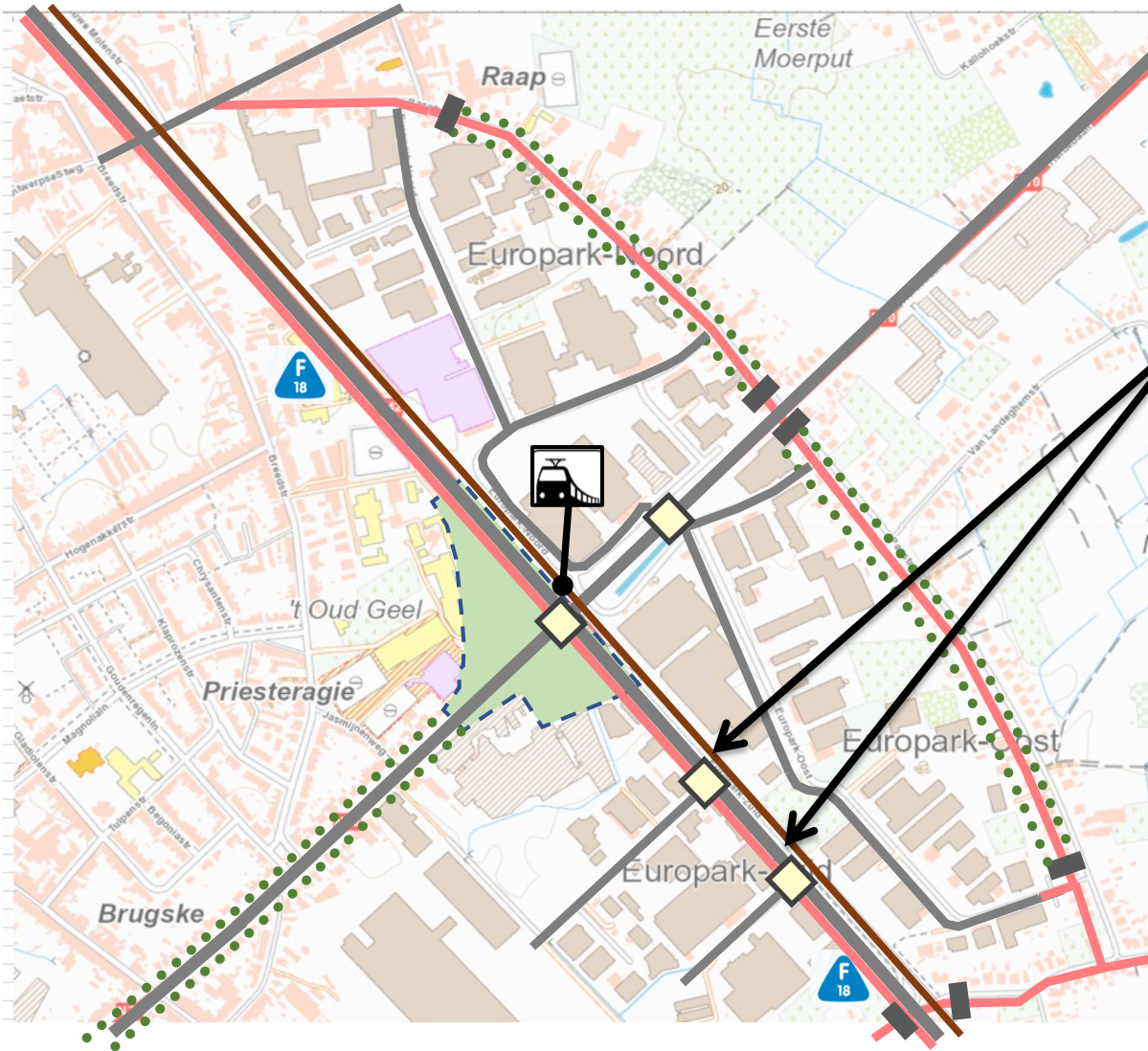
- Compact verkeersplein boven spoorlijn
- Rotonde of lichtengeregeld, max. 50 km/h
- Geen menging met voetgangers en fietsers
- Circa vijf hectare ruimte voor stad en overstap

Voetgangers en fietsers hebben voorrang op de pleinruimte op maaiveld (zie hfst. 5)

4. Europark-Zuid beter ontsloten

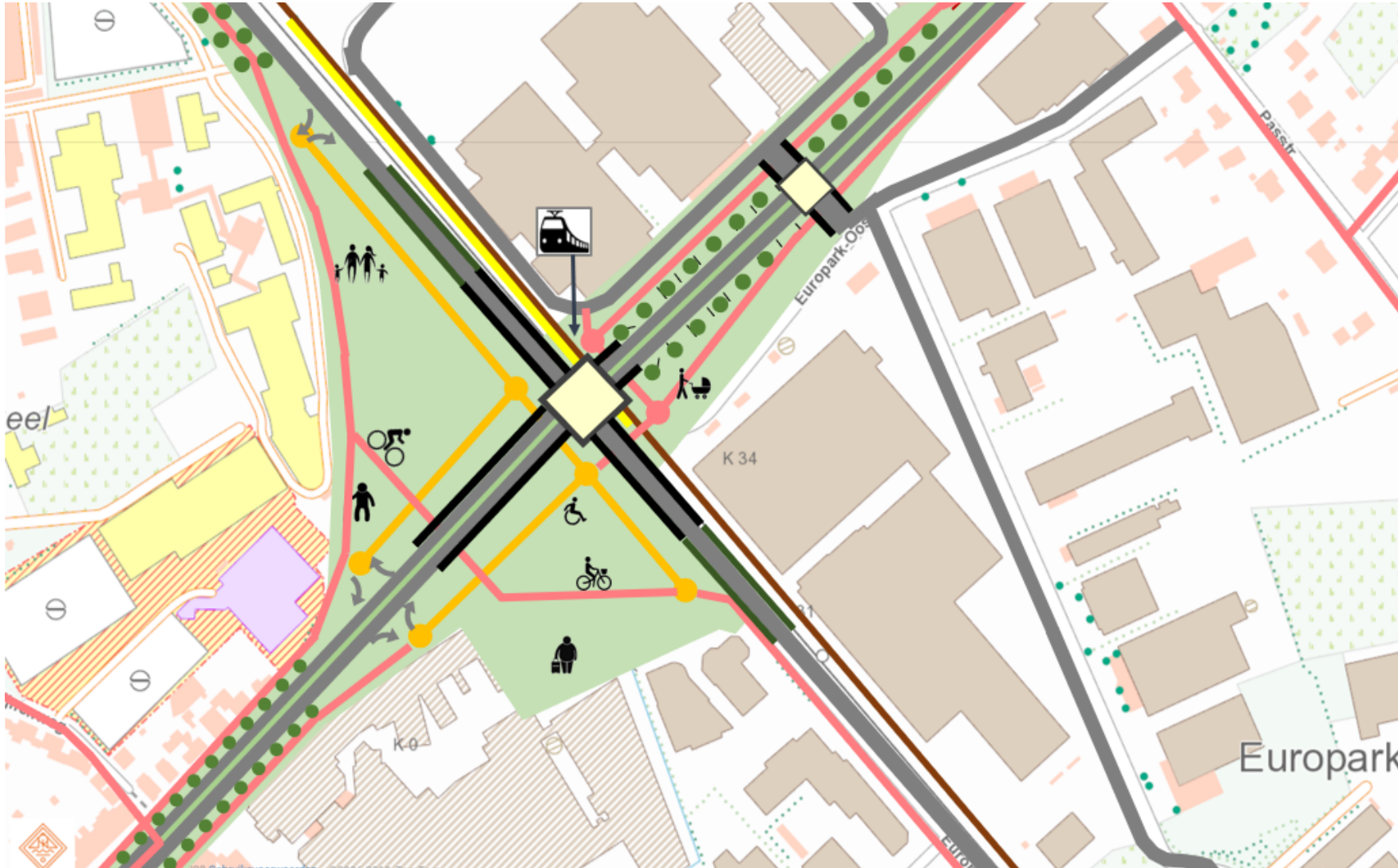

Twee nieuwe aansluitingen naar Europark-Zuid:

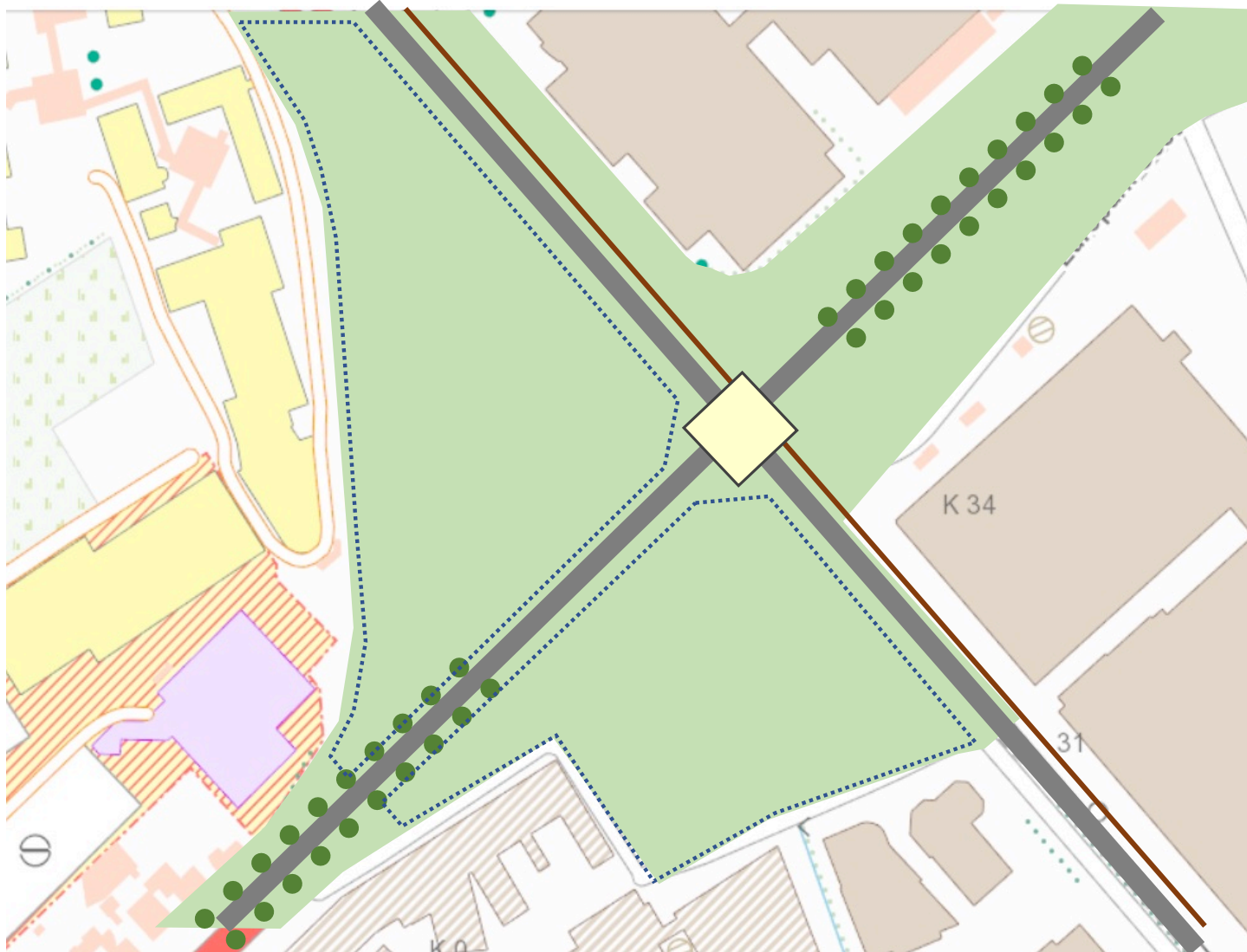
- Met lichten geregeld in 'groene golf' bij max. 50 km/h
- Geen menging met voetgangers en fietsers op R42
- Conflictvrije lichtenregeling waar F18 kruist met afslag naar / van R42

5. Voor een beter plan voor het *stadsknooppunt*

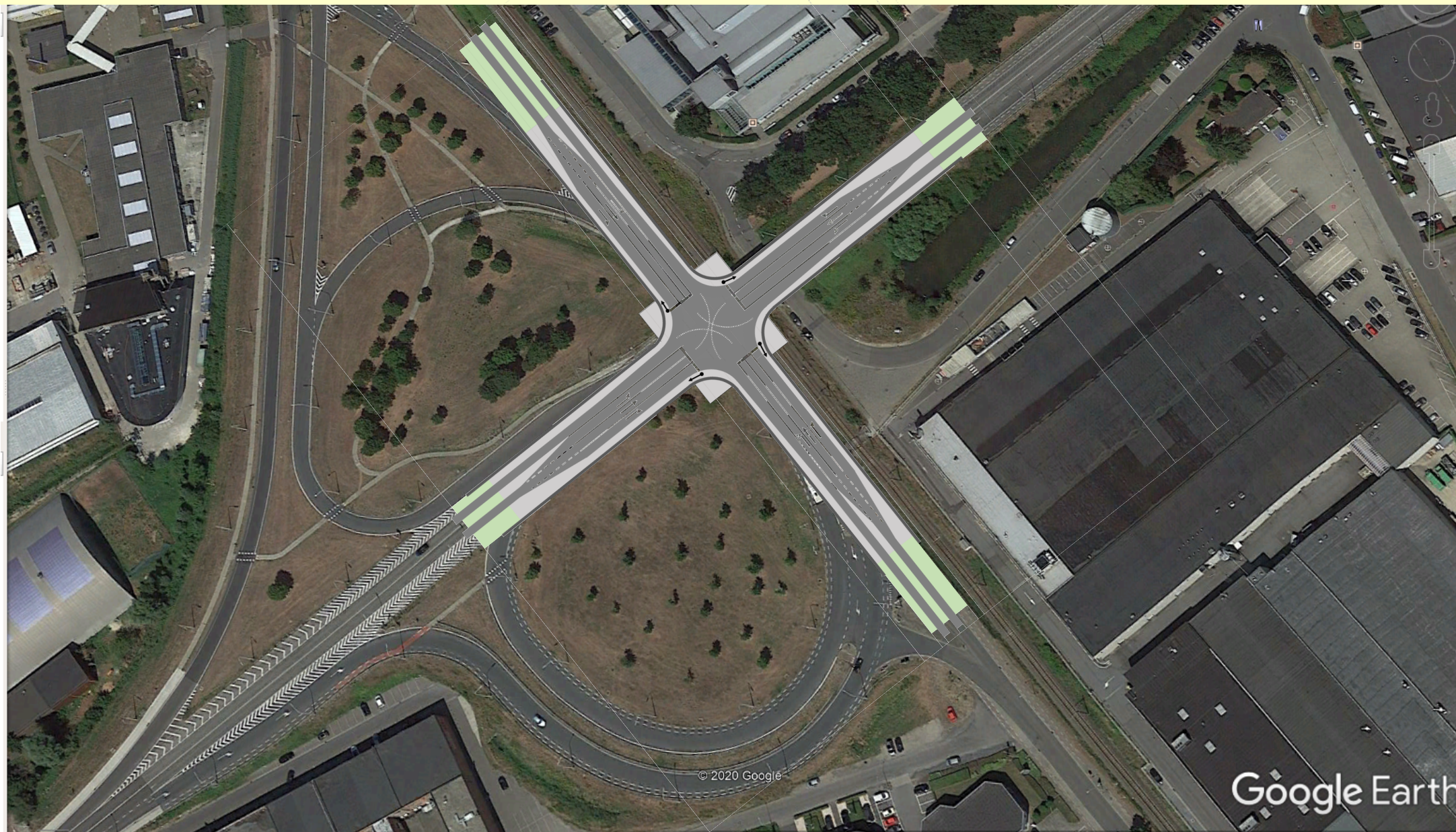
1. Voor meer omgevingskwaliteit

Pas het betonstopprincipe toe:

- Compact knooppunt R42/N70 door bundeling naast en boven spoorlijn
- Er komt vijf hectare vrij voor kwaliteitsvolle herbestemming

Inpassing in de omgeving van compact knooppunt R42 / N70, bundeling naast en boven spoorlijn

2. Voor aantrekkelijke combimobiliteit met stop*-principe

Voetgangers, fietsers altijd op maaiveld
Te voet zonder drempels
Ruimte voor aansluiting en beleving

Fietsstraat, -snelweg, -pad

Straat, gemengd verkeer, zone 30

- Ruimtelijke inrichting op maaiveld voor voetgangers en fietsers:
- Gemengde netwerken op pleinen, erven, fietsstraten, zone 30

* stop-principe: voorrang voor, stappers, trappers, openbaar vervoer op privé vervoer

Fietsersbond

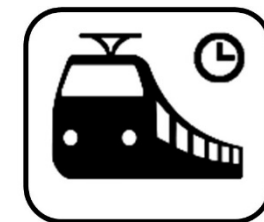
Abll^{VZW}

3. Ruimte voor vlot overstappen van trein naar ...

Treinhalte, perron, enkelspoor
en opwaardering spooroverweg
voor aansluiting met de buurt

- Nieuwe treinhalt met één perron aan enkelspoor
- Minstens elk halfuur een S-trein
- Aansluitingen te voet, fiets, deelfiets, bus, deelauto, kus-en-rij...

Opwaardering bestaande overweg, sluitstuk in de overstap en het netwerk van trage wegen

4. Voor een groene, sociale, veilige en gezonde buurt

Pas het betonstop-principe toe:

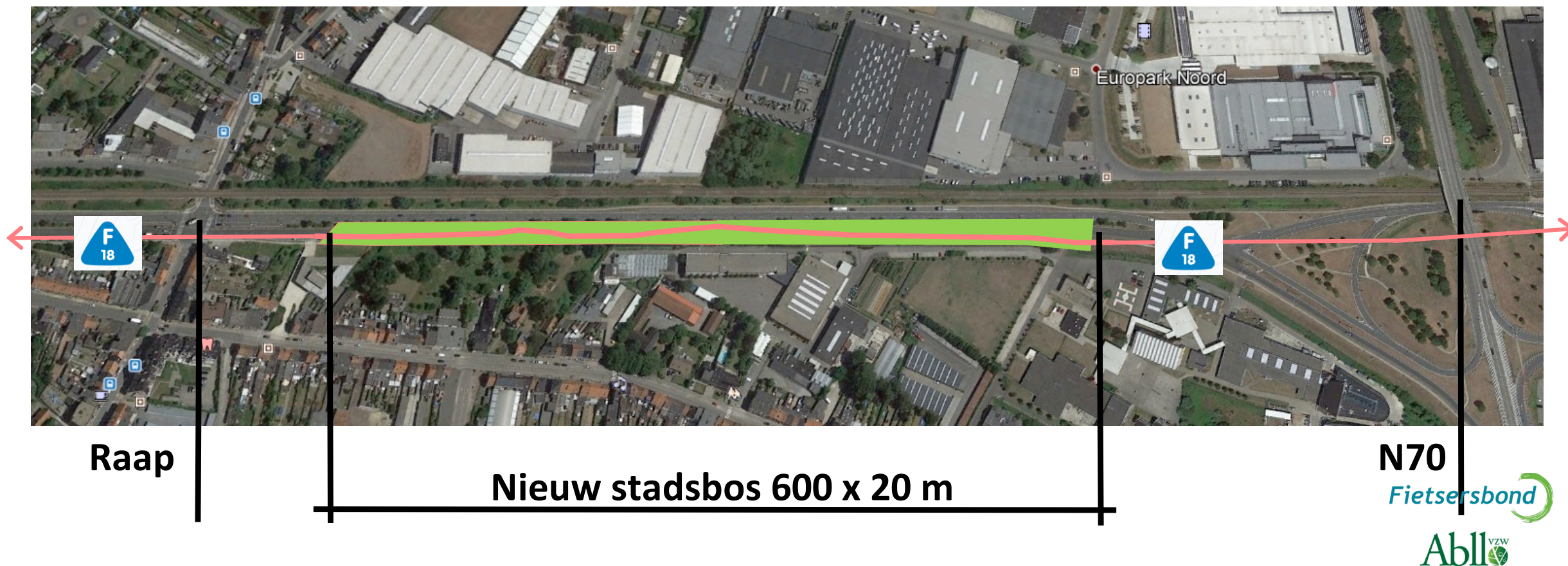
- Natuurbouw, stedelijke ecologie
- Vergroening
- Waterplan* en dakenplan

* Zie ook: Vlaamse Hydrografische Atlas, brongebied Waterloop van de Hoge Landen

Vervolg... breek de helft van de Singel op ...

Want één van beide rijbanen en beide fietspaden zijn overbodig
Er komt ruimte vrij voor ruim één hectare stadsbos met fiets snelweg
Dit is natuurbouw vanuit een visie op stedelijke ecologie

Vervolg...

Pas het betonstop- en het stop-principe toe:

- Er is nog ruim vijf hectare vrij voor herbestemming
- Verdichting met blauw-groene ruimte
- Sociale, gezonde, veilige buurt met respectvolle verhoudingen

Vervolg... fietsstraten en ruimtelijke kwaliteit

Een duurzaam ruimtelijk beleid gaat hand in hand met een doordacht mobiliteitsbeleid

Zo kan het Mercatorplein er ook uitzien:

- vastgoed dat rendeert
- publiek domein dat floreert

Bijlagen

Zo eenvoudig kan een treindienst in Sint-Niklaas-Oost er uitzien:

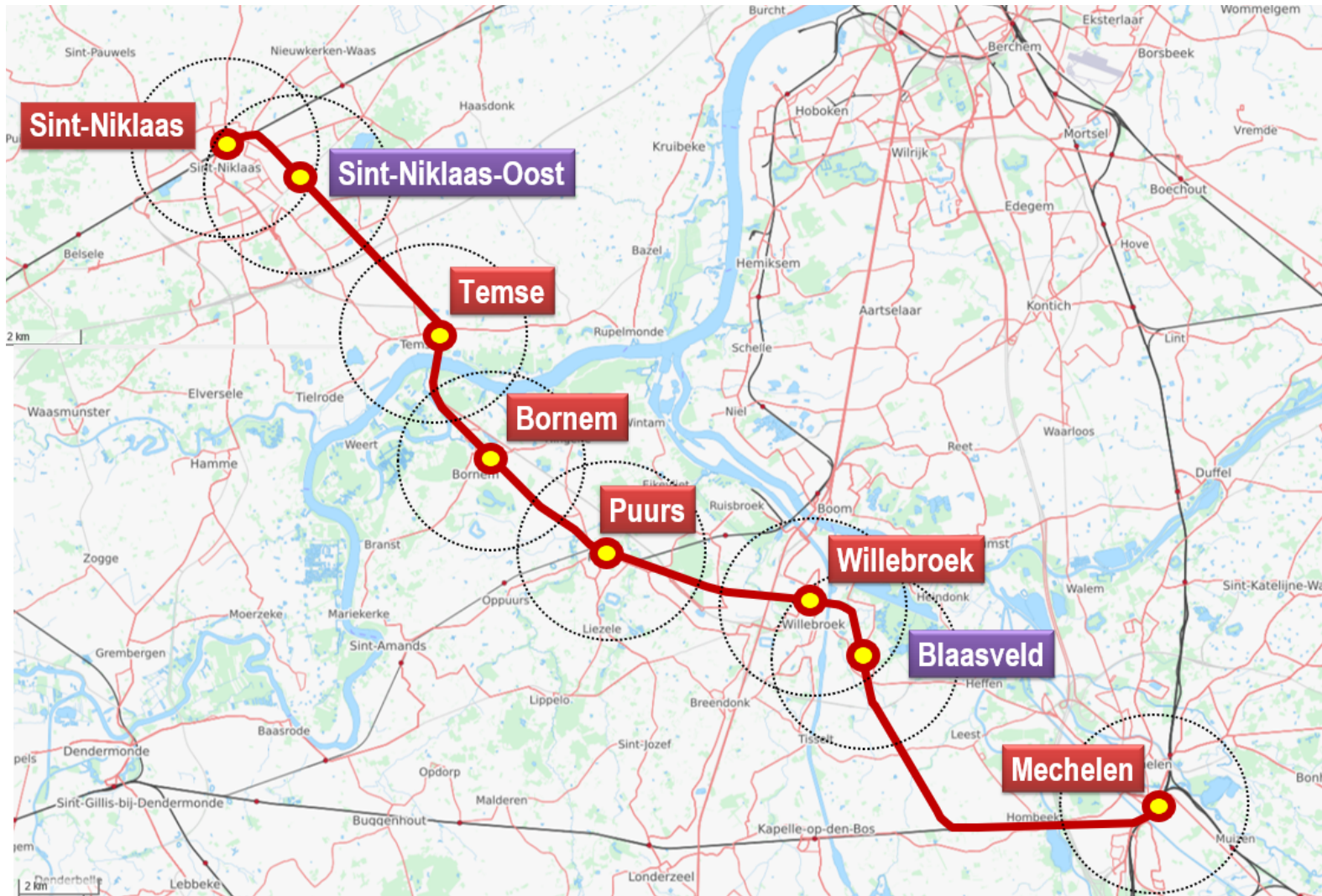

Klein-Brabantlijn

Sint-Niklaas - > Mechelen

km		rijdt	12345	12345	1-7	12345	1-7	1-7	1-7		1-7	1-7	1-7	1-7
0	SINT-NIKLAAS	v	05:23	05:53	06:23	06:53	07:23	07:53	08:23	daarna	22:23	22:53	23:23	23:53
2,4	Sint-Niklaas-Oost	v	05:26	05:56	06:26	06:56	07:26	07:56	08:26	om	22:26	22:56	23:26	23:56
8,0	Temse	v	05:31	06:01	06:31	07:01	07:31	08:01	08:31	het	22:31	23:01	23:31	00:01
11,6	Bornem	v	05:35	06:05	06:35	07:05	07:35	08:05	08:35	half	22:35	23:05	23:35	00:05
15,5	Puurs	v	05:40	06:10	06:40	07:10	07:40	08:10	08:40	uur	22:40	23:10	23:40	00:10
20,8	Willebroek	v	05:46	06:16	06:46	07:16	07:46	08:16	08:46	tot	22:46	23:16	23:46	00:16
22,9	Blaasveld	v	05:49	06:19	06:49	07:19	07:49	08:19	08:49		22:49	23:19	23:49	00:19
33,5	MECHELEN	a	05:57	06:27	06:57	07:27	07:57	08:27	08:57		22:57	23:27	23:57	00:27

Alle gemeenten –samen– op één lijn

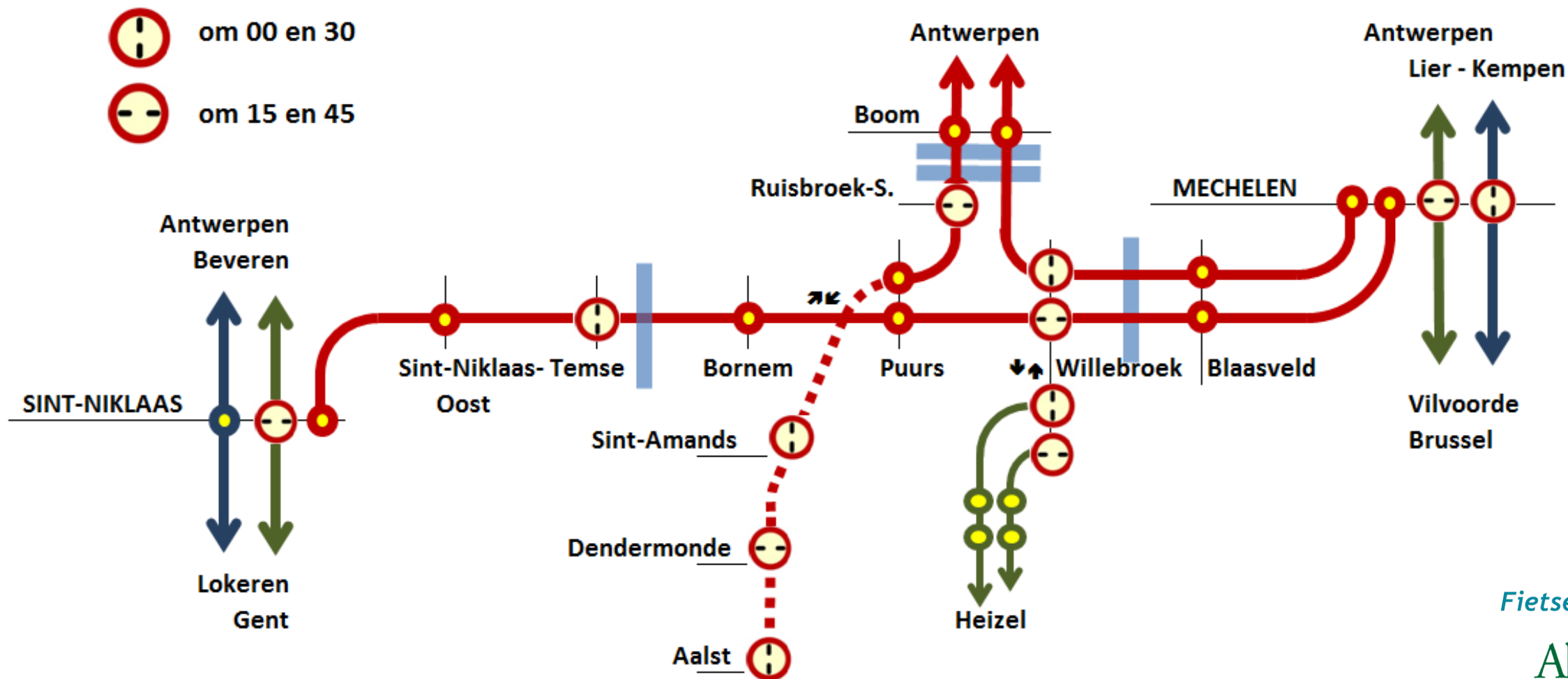

Alle gemeenten op één lijn:

- Samenwerking
- Vlot toegankelijk systeem
- Aansluiting met de ruime stationsomgeving
- Ruimtelijk beleid afgestemd op (de weg naar) het station

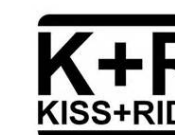
Synchro-mobiliteit

Behoud bruggen en enkelspoor, treinen om het half uur, kruisen in Temse en Willebroek
Mogelijke nieuwe haltes: Sint-Niklaas-Oost en Blaasveld

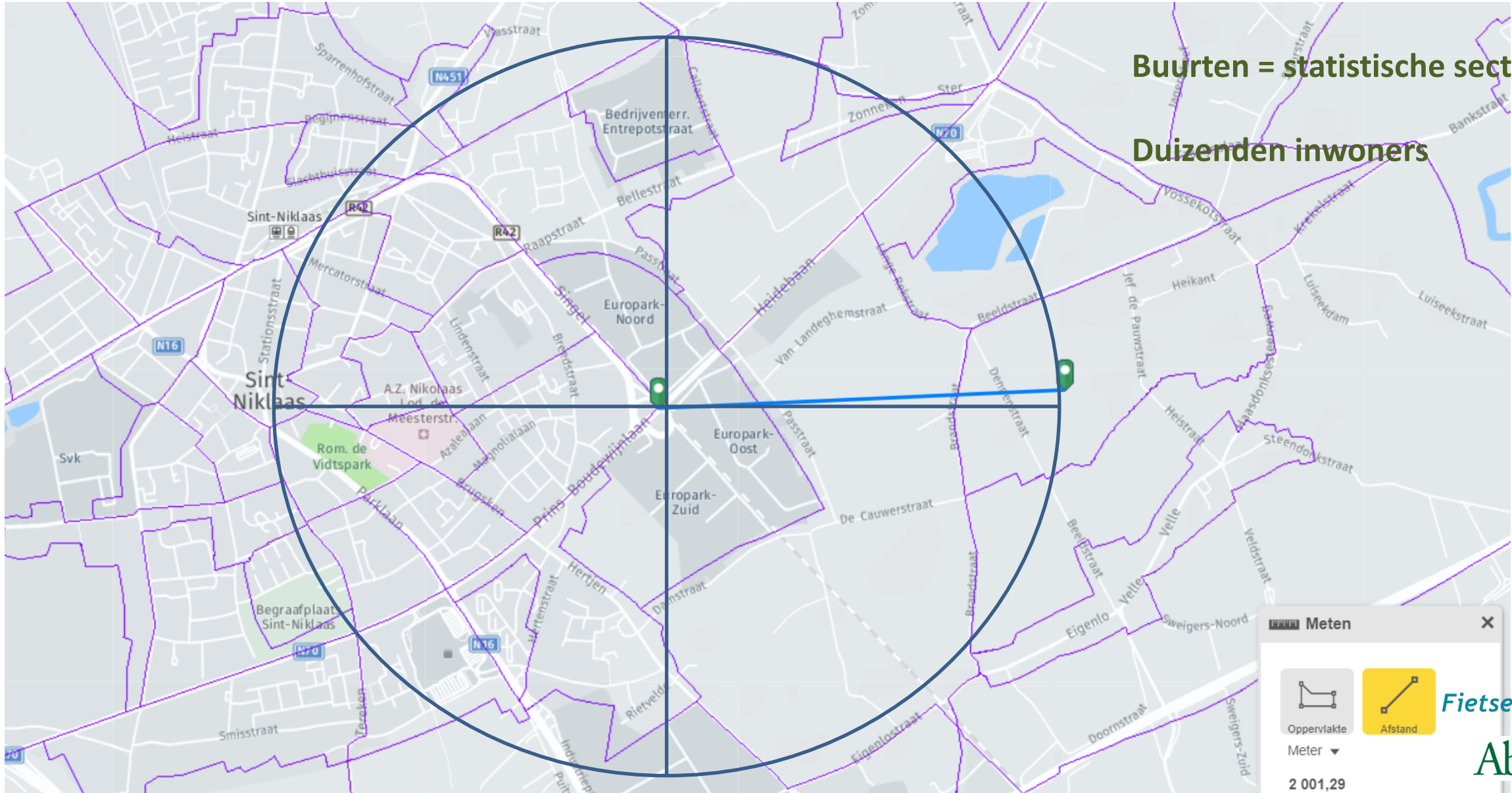

Combimobiliteit: overstappen, het nieuwe normaal

Sint-Niklaas-Oost wordt een veelzijdig knooppunt en overstappunt

Buurten rondom Mercatorplein ($R = 2 \text{ km}$ of < 10 minuten fietsen)

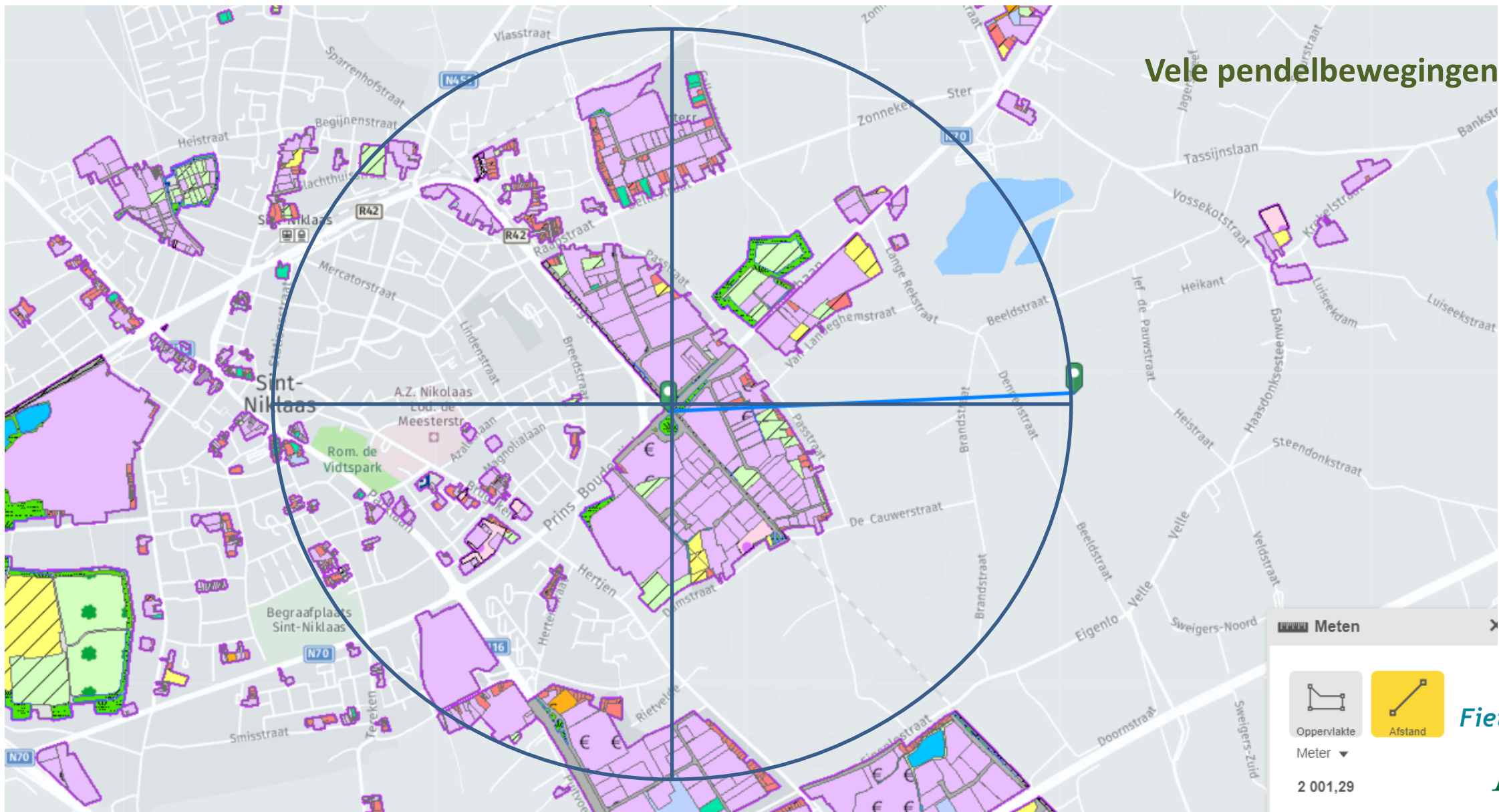

Buurten = statistische sectoren

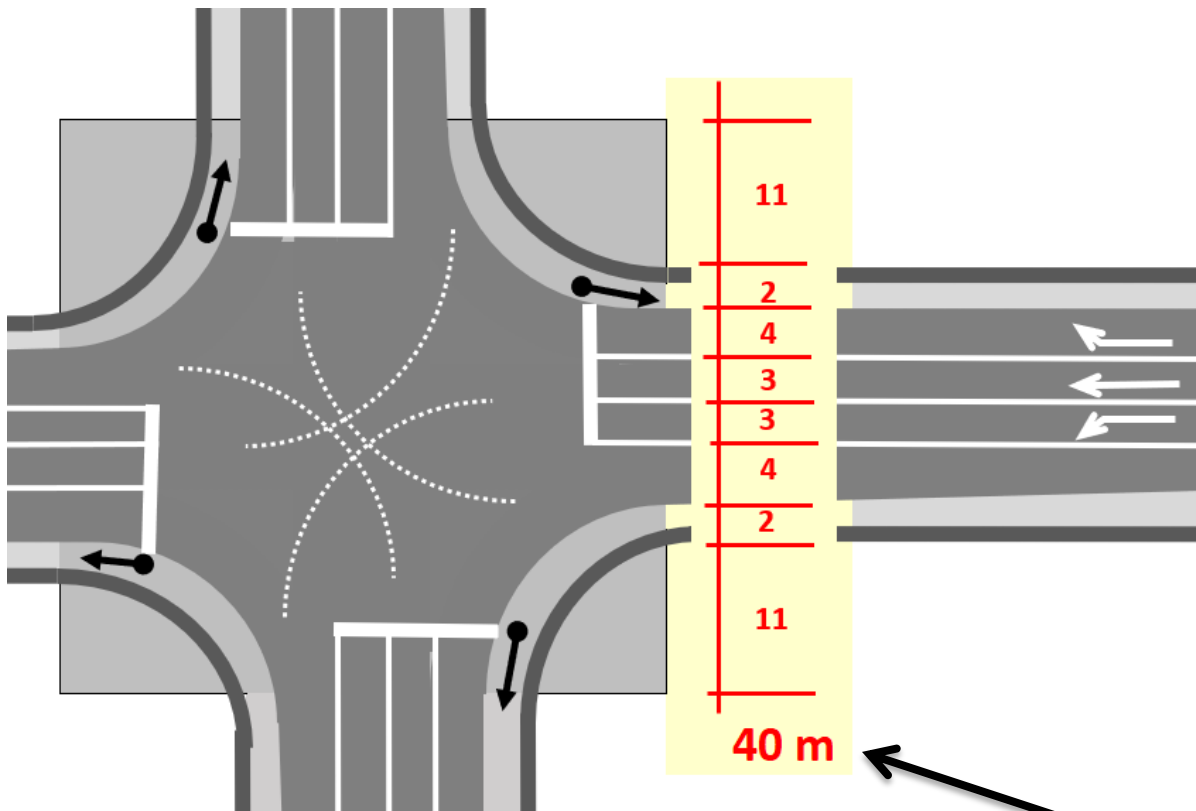
Duizenden inwoners

Bedrijven rondom Mercatorplein (R = 2 km of < 10 minuten fietsen)

Conceptschets van een compact kruispunt R42 / N70

Compact kruispunt R42/N70

Belangrijkste kenmerken:

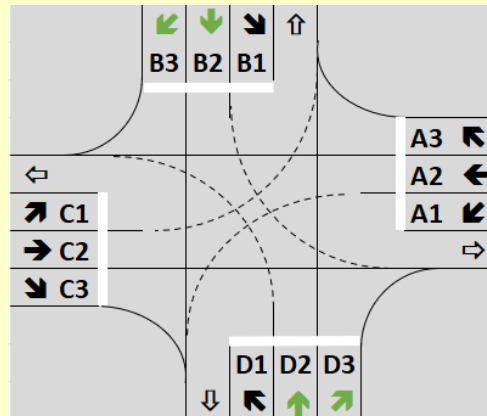
- Boven en naast spoorlijn
- Ontwerpsnelheid 50 km/h
- Eén opstelstrook per richting
- Lichtenregeling (zie volgende dia's)
- Tot 1.500 pae* aanvoer / tak / uur
- Geen voetgangers en fietsers
- Akoestisch afgeschermd
- Te onderzoeken: ondergrondse variante

Compact: 40 x 40 m = 1.600 m² of 0,16 ha
(vergelijk met AWW-ontwerp met 1,3 ha)

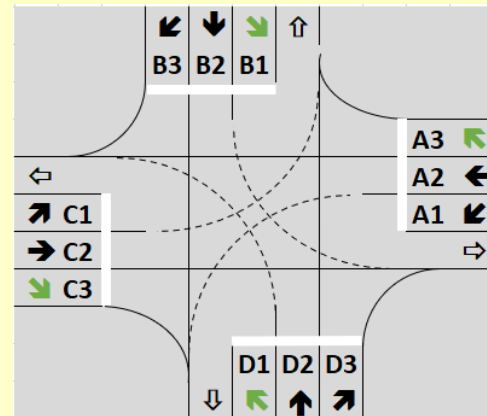
* pae: personenauto-equivalent

Lichtengeregeld kruispunt 3-fasig

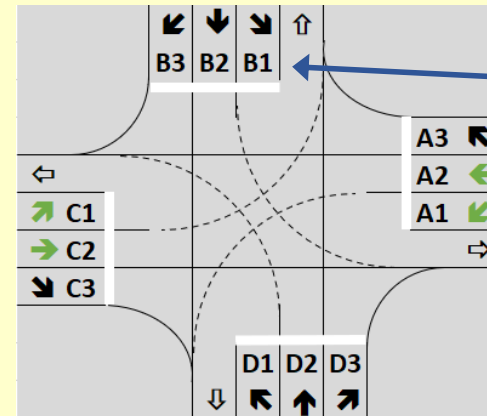
Fase 1

Fase 2

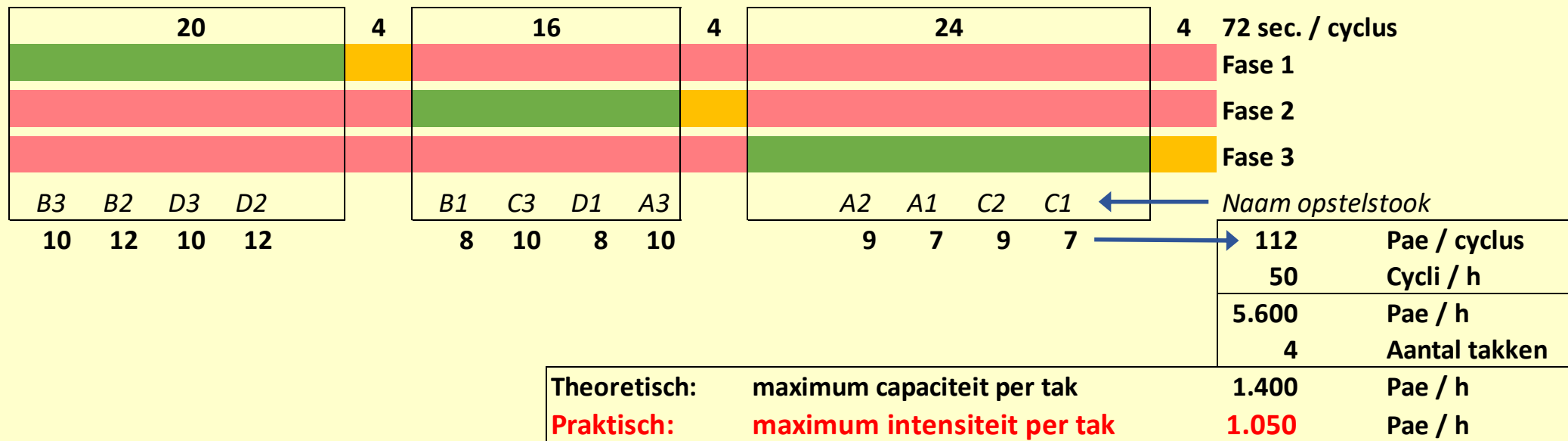

Fase 3

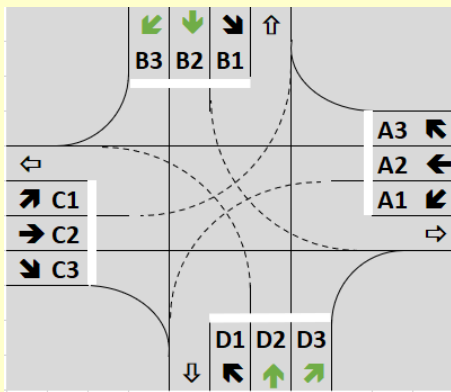
Naam opstelstrook

- A R42
- B N70 Beveren
- C Singel
- D N70 Lokeren

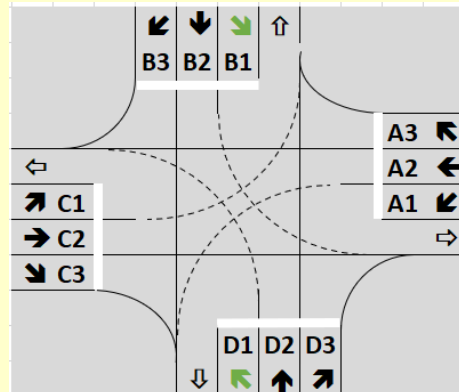

... of lichtengeregeld kruispunt, 2x2-fasig

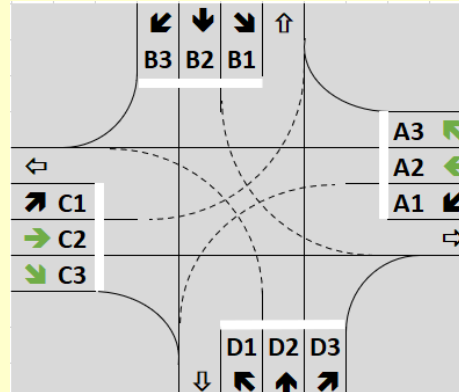
Fase 1a

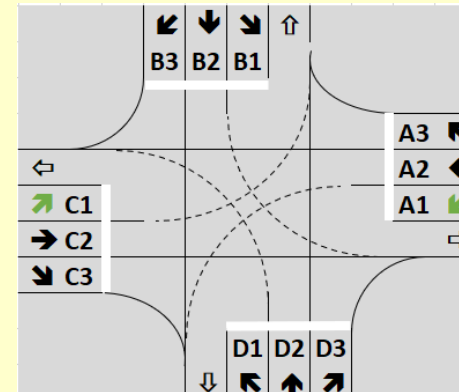
Fase 1b

Fase 2a

Fase 2b

20				12		4		20				12		4		72 sec. / cyclus
B3 B2 D3 D2				B1 D1		A2 A3 C2 C3				A1 C1		← Naam opstelstook		128	Pae / cyclus	
10	12	10	12	10	10	12	10	12	10	10	10	→	50	Cycli / h		
Fase 1a				Fase 1b		Fase 2a				Fase 2b		6.400	Pae / h			
Theoretisch: maximum capaciteit per tak				Praktisch: maximum intensiteit per tak		1.600				1.200		4	Aantal takken			
												6.400	Pae / h			

Denk mee, voor meer kwaliteit van de ruimte

III. DE STAD VERDER ONTWIKKELEN EN VERGROENEN

11. Lobbenstadmodel verankeren en afdwingbaar maken
12. Actiever inzetten op stadsontwikkeling en deze afstemmen op de buurt
13. Werken aan kwaliteitsvol en betaalbaar wonen
14. Inzetten op toegankelijk groen

IV. GEZELLIGE, PROPERE EN LEEFBARE BUURTEN CREËREN

15. Publieke ruimte consequent heraanleggen en buurt betrekken bij onderhoud
16. Bij herinrichting meer groen en ontmoetingsruimte voorzien
17. Leegstand en braakliggende terreinen ontmoedigen
18. Concrete stappen zetten naar een asbestveilige stad

V. HET STADSCENTRUM BEREIKBAAR EN FIETSVRIENDELIJK MAKEN

19. Sint-Niklaas verder uitbouwen als fiets- en wandelstad
20. Verbindingen openbaar vervoer verbeteren
21. Groene en deelmobiliteit actiever promoten
22. Circulatieplan gefaseerd invoeren
23. Stads-kern ook voor autoverkeer bereikbaar houden

De Mercatorknoop en de R42 zijn een project van de Vlaamse Overheid. Het ruim tien jaar oude plan is achterhaald. Het beantwoordt niet meer aan het betonstop-principe en het stop-beginsel.

Bovendien beantwoordt het niet meer aan het Beleidsprogramma 2019 – 2024 van het huidige stadsbestuur:

- Vergroenen en Lobbenstadmodel
- Meer groen en ontmoetingsruimte
- Kwaliteitsvol wonen
- Fietsvriendelijk maken...

De Mercatorknoop moet op de schop.